

KRIMINALINIS TRILERIS, IŠPRANAŠAVĘS
Į KARANTINĄ UŽDARYTĄ PASAULĮ

PETER MAY

**VISIŠKAS
UŽSIDARYMAS**
LOCKDOWN

BALTO

PETER MAY
VISIŠKAS
UŽSIDARYMAS

Kriminalinis trileris

Iš anglų kalbos vertė
KAROLINA MASAITYTĖ

BALTO
Vilnius, 2020

PRATARMĖ

2005 metais, negalėdamas rasti leidėjo nei „Juodajam namui“*, nei pirmajai knygai apie Enco „Nepaprasti žmonės“**, ėmiau rinkti medžiagą kriminaliniam romanui, kurio veiksmas vyktų paukščių gripo pandemijos fone.

Tada mokslininkai manė, kad paukščių gripas, arba H5N1, bus tikėtina būsimoji gripo pandemija. 1918 metais ispaniškasis gripas visame pasaulyje nusinešė nuo dvidešimties iki penkiasdešimties milijonų žmonių gyvybių; spėliota, kad paukščių gripas, kurio mirtingumo rodiklis – šešiasdešimt procentų ir daugiau, gerokai jį pranoks.

Rašydamas „Žalčiagalvį“***, vieną iš kiniškųjų trilerių, nemažai domėjausi ispaniškuoju gripu ir jau gerai išmaniau temą. Tačiau nebuvau pasirengęs tam, ką sužinojau tyrinėdamas H5N1, tam siaubui, kurį paukščių gripo pandemija galėjo pasėti pasaulyje.

* Peter May, *Juodasis namas*, Alma littera, 2016. (*Čia ir toliau – vertėjos pastabos.*)

** Peter May, *Extraordinary People: Enzo Macleod 1 (The Enzo Files)*, Riverrun, 2006.

*** Peter May, *Snakehead (China Thrillers)*, Poisoned Pen Press, 2009.

Ėmiau galvoti, koki chaosą jis sukeltų ir kaip greitai įprasta visuomenė pradėtų byrėti. Veiksmo vieta pasirinkau Londoną – pandemijos epicentrą, visiškai uždarytą miestą. Tokiomis aplinkybėmis statybų aikštelėje, kurioje darbininkai paskubomis stato greitosios pagalbos ligoninę, randami nužudyto vaiko kaulai. Tyrimas pavedamas detektyvui Džekui Maknilui – virusas palietė ir jo paties šeimą.

Kaip prakeiktas dirbdamas naktimis, per šešias savaites parašiau „Visišką užsidarymą“. Knyga taip ir nebuvo išleista. Tada britų redaktoriams pasirodė, kad mano vaizduojamas nematomo H5N1 prieš apsuptas Londonas nerealus, tai neįmanoma, nors visi tyrimai rodė, jog taip išties gali nutikti. Paskui amerikiečių leidėjas nupirko seriją apie Enco, kiniškieji trileriai pirmą kartą buvo išleisti JAV. Mano dėmesys nukrypo anapus Atlanto, ir „Visiškas užsidarymas“ atsidūrė „Dropbox“ aplanke, ten ir liko. Iki šiol.

Rašau šias eilutes sėdėdamas savo namuose Prancūzijoje – juos galiu palikti nebent ypatingomis aplinkybėmis. Pasaulį siaubia naujas virusas *COVID-19* ir įprasta visuomenė greitai byra. Jo mirtingumas gerokai mažesnis nei paukščių gripo, bet viso pasaulio politikai kiek įmanydami stengiasi suvaldyti *COVID-19* sėjamą chaosą ir paniką. Kaip tai primena „Visišką užsidarymą“. Ko gero, atėjo laikas atidaryti tą dulkėtą „Dropbox“ aplanką, iškasti seną rankraštį ir pasidalyti juo su skaitytojais – bent jau tam, kad visi suprastume, jog gali būti kur kas blogiau.

Peter May
Prancūzija
2020

PROLOGAS

Iš baimės suspaustos gerklės išsiveržęs klyksmas nuaidi tamsoje. Balsas virpa nuo užplūdusio klaiko – kiekvieno širdį turinčio mirtingojo oda pasišiauštų iš siaubo. Bet storos seno namo sienos neleidžia nakties košmarui išstrūkti, o vienintelės girdinčios ausys kurčios jos nelaimei.

Piktas, nepatenkintas jis keikiasi, šnypščia ir spjaudosi tamsoje. Ji girdi jį ant laiptų ir supranta, kad nori jai pakenkti. Žmogus, kurį ji pažinojo ir pasitikėjo, netgi mylėjo. Ji niekaip negali šito suprasti. Kaip tai įmanoma? Prisimena vėsus jo prisilietimą prie karščiuojančios kaktos tomis ilgomis, kankinančiomis ligos dienomis. Gailestį akyse, kurios dabar dega pykčiu ir pagieža.

Ji užgniaužia kvapą. Manydamas, kad ji viršuje, jis pakilo dar vieną aukštą. Išsmukusi iš kabineto mato šešėlį ant laiptų – jis eina į mansardą. Apsigrėžusi nuskuba žemyn, tapsėdama mažomis kojytėmis storu kilimu į šviesą, krintančią ant koridoriaus grindų pro vitražus. Pirštai iš visų jėgų čiumpa ir traukia rankeną. Bet durys užrakintos. Nėra kur dėtis.

Išgirdusi riksmą namo viršuje sustingsta. Jis supranta ją pražiopsojęs. Akimirką ji dvejoja. Laiptai iš vonios kambario po laiptais veda į rūšį. Bet nusileidusi ten pateks į spąstus. Senas anglių latakas išeina į skersgatvį tarp namų, tačiau, nors smulkutė, ji per didelė, kad prasispraustų pro plyšį.

Namas dreba, kai jis leidžiasi laiptais, apimta siaubo ji atsigręžia ir akis į akį susiduria su mergaite. Vaiduoklis vilki baltais naktiniais marškiniiais, juodi plaukai trumpai kirpti, tamsios, migdolų formos akys plačiai atvertos, veidas kaip kreida. Pamačius vaiką siaubas persmelkia kaip tykančio peilio ašmenys, ir tik tada supranta atšlijusi nuo savo pačios atvaizdo. Neatpažįstamo, iškreipto baimės.

– Čoja! – išgirdusi riksmą laiptinėje ji staiga prisimena moterį, prieš daugybę mėnesių pirmąkart aprodžiusią jiems namus. Didžiojo valgomojo sienoje buvo netikra plokštė. Jie niekada nesinaudojo šiuo kambariu. Čia amžinai tvyrojo tvanki prietema – dienos šviesa keisdavo gatvės žibintų šviesa, prasiskverbianti pro žaliuzių pakraščius. Nustūmusi staliuką nekilnojamojo turto agentė nuėmė plokštę ir parodė duris už jos. Anapus senų, baltai dažytų durų su apvalia rankena buvo tamsu. Drėgname, šaltame, priplėkusiame plytiniame kambarėlyje užtemdymo dienomis nuo bombų slėpdavosi šešių žmonių šeima.

Čoja nesuprato moters žodžių apie žaibo karą, bet ji papasakojo, kaip praskridę virš Londono vokiečių bombonešiai pasukdavo į pietus ir išmesdavo nepanaudotą krovinį virš šito nelaimingo kvartalo. Išgirdę sirenas žmonės kaip žiurkės puldavo į mūrinius pelėkautus – klausydami, laukdami ir meldamiesi tamsoje. Jis vėl šaukia ją vardu, riksmas gena Čoją į svetainę, tarsi daugiau nei prieš pusę amžiaus skambėjusios sirenos.

Ji greitai nustumia stalą, apgraibomis atkabina laikiklius. Mažytėms rankoms nelengva atitraukti sunkią tamsiai mėlyną plokštę. Jis jau pirmo aukšto laiptinėje, paskui – žingsniai viršuje, didžiajame miegamajame. Pastūmusi plokštę į šoną stumteli duris. Už jų – tamsa, ją apgaubia šaltas, drėgnas oras. Įžengusi vidun nutempia plokštę į vietą. Iš vidaus nepajėgia jos pritvirtinti ir tegali melstis, kad jis nepastebėtų. Uždarius duris visos šviesos išblėsta. Susigūžusi į kamuoliuką norėdama sušilti apglėbia save rankomis. Čia taip šalta, taip tamsu ir, regis, viskas baigta. Nėra jokios išeities. Galvoje netelpa, kaip šioje erdvėje galėtų išsitemkti šeši žmonės. Neįmanoma įsivaizduoti, kaip jautiesi girdėdamas aplink krintančias bombas ir spėliodamas, ar dabar – tavo eilė. Bet visai nesunku mintyse matyti žmogų, kurį dabar girdi ant laiptų; jo peilis – ji žino, kad tokį turi – atspindi šviesą. Prisiminė našlaičių prieglaudą Guangdonge: maža ji buvo visai kitas žmogus, gyvenimas irgi atrodė kitoks. Viskas buvo labai seniai. Tiek daug pasikeitė vos per pusmetį, ir vis dėlto jis atrodė amžinybė. O tas, kitas, gyvenimas – viso labo blankus sapnas.

Ji alsuoja greitai, tankiai ir labai garsiai, bet vis tiek girdi jį prieškambarėje. Sunkūs žingsniai ant parketo. Piktas balsas vėl šaukia ją vardu. Ir tada stoja tylą. Ji trunka kelias akimirkas, prilygstančias valandoms. Būdama tikra, kad jis išgirs, kiek įmanydama užgniaužia kvėpavimą. Vis dar tylą. Ir tada ji aikteli – anapus durų sugirgžda plokštė. Širdis daužosi taip stipriai, lyg kas trankytų kumščiu į krūtinę.

Rankena pasisuka, ji spaudžiasi nugara prie sienos – durys lėtai atsidarą. Koridoriaus šviesa išryškina jo siluetą tarpduryje. Toje pat šviesoje jos iškvepiamas oras kyla kaip rūkas. Lėtai tiesdamas ranką jis pritupia. Ji nemato jo veido, bet jaučia šypseną.

– Eikš pas tėtuką, – tyliai sako jis.

PIRMAS SKYRIUS

I

Arkivyskupo parko klubo nariai – tie, kurie dar buvo gyvi – spjaudė krauju. Mirusieji tikriausiai vartėsi karstuose. Vienas Parlamento nepaprastosios padėties aktas nubraukė daugybės metų kruopščius planus išsaugoti mažytį žalios, mielos žemės lopinėlį Lambeto gyventojams. Tamsoje virš dantytų rūmų bokštų karojo vėliava – arkivyskupas buvo rezidencijoje. Tik kažin ar bemiegojo: šešias trumpas valandas tylėję buldozeriai penktą pradėjo dirbti. Padovanoję miestui parką jo pirmtakai irgi vargu ar ilsėjosi ramybėje.

Ksenoninės lempos apšvietė sklypą. Vikšrai vertė ir malė žemę ten, kur kadaise žaidė vaikai; skambių balselių aidą nustelbė mašinų gausmas. Išrauti futbolo lauko ir krepšinio aikštės turėklai buvo numesti šalin. Vakariniėje parko pusėje prie apleistų pastatų laukė išvežamos į krūvą suverstos sulaužytų sūpynių ir lipynių liekanos. Buvo nugriauti seni tualetai, vietoj jų turėjo atsirasti kavinė. Laikas nelaukė. Darbavosi šimtai žmonių. Pamainos trukdavo po

aštuoniolika valandų. Niekas nesiskundė. Pinigų nebuvo kur leisti, bet mokėjo dosniai.

Figūros oranžiniais kombinezonais, su šalmais ir baltomis kaukėmis tylomis judėjo lempų šviesoje. Kiekvienam rūpėjo jo darbas – ir laikytis toliau nuo kitų. Rūkydavo nenusiimdami kaukių – cigaretės palikdavo apskritas nikotino dėmes plonyčiame pluošte; nuorūkos keliaudavo į nuolat rusenantį žarijų indą. Infekcija plito be galo lengvai.

Vakar jie iškasė pamatų duobes. Šiandien kolonomis atvykstančios betono maišyklės užpildys jas betonu: milžiniškas kranas jau buvo pasirengęs pakelti ir pastatyti į vietą plienines sijas. Išvakarėse trumpam pasirodžiusi Nepaprastųjų situacijų komiteto delegacija iš Vestminsterio su viltimi ir siaubu stebėjo vandalizmą, kuriam, neturėdama kitos išeities, pati pritarė. Veidus dengianti balta medvilnė negalėjo paslėpti nerimo akyse. Jie irgi žvelgė tylėdami.

Pro maišomo cemento triukšmą ir žemkasių dundėjimą pasigirdo balsas. Ragindama sustoti vieniša figūra tamsoje pakėlė ranką. Aukštas, lieknas, sportiškas vyras stovėjo ant trijų metrų kraterio krašto šiaurės vakarų pusėje. Plačiai atsivėręs betono latakas krūptelėjęs sustojo. Po akimirkos tirštas, pilkas dumbblas būtų išsiliejęs į žemę. Pritūpęs ant duobės krašto vyras pažvelgė į tamsą ir sušuko:

– Ten kažkas yra!

Darbų vykdytojas per purvą piktai nužingsniavo prie jo.

– Neturime tam laiko. Nagi! – stora pirštinėta ranka jis mostelėjo svirtimis betoną valdančiam darbininkui. – Judinkis!

– Ne, pala, – aukštasis peršoko kraštą ir puolęs į duobę dingo iš akių.

– Apsaugok Viešpatie, – darbų vykdytojas pakėlė akis į dangų. – Pašvieskite čia.

Subarškėjo trikojis, šviesa nukrypo žemyn, būrys vyrų mindžikavo prie duobės krašto. Aukštasis vyras pritūpė prie kažko smulkaus ir tamsaus. Pakėlęs akis į jį stebinčių žmonių veidus, prisidengė nuo ryškios šviesos.

– Po velnių, čia krepšys, – tarė. – Odinis krepšys. Kažkoks šunsnukis nusprendė, kad iškasėme duobę šiukšlėms.

– Nagi, nešdinkis iš ten! – šuktelėjo darbų vykdytojas. – Nėra kada delsti.

– O kas viduje? – suriko dar kažkas.

Brūkstelėjęs rankove kaktą aukštasis nusimovė pirštinę ketindamas atsegti krepšį. Verždamiesi pamatyti savo akimis visi pasilenkė žemiau. Staiga jis atsoko, lyg palietęs plikus elektros laidus.

– Jėzau!

– Kas ten?

Kažkas balto, blizgaus. Aukštasis pakėlė akis. Sunkiai, trūkčiojamai alsuodamas gaudė orą; ir taip nuo miego stygiaus išblyškęs veidas paliko pilkas.

– Jėzau Kristau!

– Kas ten, po velnių? – darbų vykdytojas nekantravo.

Vyras duobėje vėl atsargiai palinko prieš krepšio.

– Kaulai, – pasakė jis tyliai, tačiau vis dėlto visi išgirdo. – Žmogaus kaulai.

– Iš kur žinai, kad žmogaus? – paklausė vienas iš susibūrusiųjų. Nuskambėjo stulbinamai garsiai.

– Nes, po galais, į mane spokso kaukolė, – aukštasis vyras atkragino galvą, jo oda įsitempė. – Maža. Per mažą suaugusiajam. Greičiausiai vaiko.

II

Maknilas buvo kažkur toli, ten, kur neturėjo būti. Ten, kur buvo šilta, jauku ir saugu. Tik giliai pasąmonėje kirbėjo keistas jausmas, kad bus kažką pamiršęs, kažką praleidęs. Su siaubu prisiminė kelis mėnesius nebuvęs darbe. Kaip galėjo išeiti iš atminties? Bet miglotai prisiminė, kad taip jau yra nutikę. O Viešpatie, kaip jis viską paaiškins? Kaip įstengs pasakyti vyresnybei, kur buvo ir ką veikė? O Dieve. Jam buvo bloga.

Išgirdęs telefono skambutį, suprato, kad tai – viršininkas. Nenorėjo atsiliiepti. Ir ką galėjo pasakyti? Vyresnybė visą tą laiką jam mokėjo, o jis nė nesiteikė pasirodyti. Kiti tikriausiai turėjo jį pridengti, atidirbti jo pamainas. Viršininkas pyks, kaltins. Telefonas tebeskambėjo, o jis taip ir nepanūdo atsakyti. „Užsičiaupk!“ – riktelėjo. Tas nekreipė dėmesio, kiekvienas skambutis – dūris į širdį. Nesiliaus badęs, kol jis atsilieps. Kaktą išmušė prakaitas. Kažkas jį laikė, ir kuo labiau Maknilas stengėsi išsivaduoti, tuo labiau veržė. Jis vartėsi, tampėsi, spardėsi ir atsibudo gaudydamas orą, plačias išsigandusias akis įbedęs į lubas; trumpai kirpti juodi plaukai ir priegalvis buvo drėgni. Skaitmeniniai skaičiai 06:57 švytėjo raudona šviesa. Vienintelis iš namų pasiimtas daiktas – Šono dovana, žadintuvas, projektuojantis infraraudonuosius rodmenis ant lubų. Visomis tomis nemigos valandomis nereikėjo sukti galvos ir žiūrėti į laikrodį. Danguje visada kabėjo didelis prietaisas, primenantis, kaip lėtai gali slinkti laikas.

Žinoma, jį nupirko ne Šonas: Marta žinojo jo aistrą prietaisams. Bet Šonas taip džiaugėsi jį įteikdamas – turbūt tik vaikai

dovanodami patiria tokį nekaltą malonumą, tokį pat tikrą, kaip ir laimė gauti.

Išsivadavęs iš prakaitu permirkusios paklodės, Maknilas atsisėdo ant lovos krašto. Oras buvo šaltas. Pabusk! Telefonas tebeskambėjo. Ir, kaip ir sapne, jis suprato niekur nedingsiąs. Ištiesė ranką prie lovos spintelės ir atsiliepė. Lūpos prilipo prie dantų.

– Klausau?

– Tikiuosi, tu blaivus, Maknilai.

Atplėšęs liežuvį nuo gomurio, užuodė vakarykščio viskio tvaiką. Pasitrynė traiškanotas it smėlio pripiltas akis.

– Aš laisvas dar dvylika valandų.

– Nė velnio, išėini dabar. Dviguba pamaina. Paskutinę dieną gali ir pasistengti. Netekau dar dviejų žmonių.

– Mėšlas.

– Kurgi ne. kažkas pridirbo mūsų teritorijoje, o aš neturiu ko pasiūsti.

Atkruginęs galvą Maknilas blausiomis akimis pažvelgė į didįjį laikrodį danguje. Neįsivaizdavo, ką galėtų veikti kitas dvylika valandų. Niekada negalėdavo užmigti dieną.

– Kas nutiko?

– Kaulai. Būrys darbininkų rado kaulus duobės dugne, Arkivyskupo parko statybvietėje.

– Turbūt jiems reikia archeologo, ne policininko.

– Sudėti odiniame krepšyje, o vakar jų ten nebuvo.

– Mat kaip.

– Verčiau iškart leiskis žemyn. Po griausmais, Vyriausybė nepatenkinta dėl žmogžudystės, nes jiems teko nutraukti darbą. Baik kuo greičiau, gerai? Man šito mėšlo nereikia.

Maknilas susiraukė – telefonas trakstelėjo į ausį. Leinas padėjo ragelį.

Vonios kambarys buvo kitoje laiptinės pusėje; valydamasis dantis Maknilas spoksojo į blankų savo atspindį. Svetimi dantų šepetėliai buvo sugrūsti į dėmėtą laikiklį. Visus savo daiktus jis laikė kambaryje ir vonioje nieko nelietė. Prieš liesdamas net apipurškė ir nuplovė čiaupus. Reikėjo nusiskusti. Dar kelios valandos miego gal būtų sušvelninusios tamsius šešėlius po akimis. Tačiau niekas negalėjo paslėpti kelių pastarųjų mėnesių žalos. Nė keturiasdešimties neturinčio vyro veidą įtampa sustingdė į kaukę. Ne išvaizda jam rūpėjo.

Perbraukęs skustuvu per tamsius šerius, išgirdo gretimame kambaryje kažką krutant. Automobilių prekeivis. Apatiniame aukšte tebegyvenantis šeimininkas tik atsikrausčiusiam Maknilui pristatė kitus šio kalėjimo bendrus. Netekęs praktikos išsiskyręs gydytojas, beveik visada galintis gauti vaistų nuo daugumos ligų. Naudingas žmogus namuose, ypač šiais laikais. Automobilių prekeivis. Šeimininko nuomone, gėjus, tik nepasirengęs su tuo susitaikyti. Du geležinkelininkų profsajungos pareigūnai; dabar ji vadinosi kažkaip kitaip – Maknilas neįstengė prisiminti naujo pavadinimo. Vienas buvo iš Mančesterio, kitas – iš Lidso, abu laikinai darbavosi organizacijos vykdomajame komitete Londone. Profsajunga nuo seno buvo įsikūrusi Balbeko kelyje. Namuose gyveno tik viena moteris; ji šiek tiek dvokė, atrodė kaip mirtis, ir šeimininkas buvo tikras, kad yra narkomanė. Bet mokėjo tiksliai kaip laikrodis, taigi jis neturėjo kuo skųstis.

Čia susibūrė keisti, vietos nerandantys žmonės, atsidūrę visuomenės pakraštyje, tam tikroje prieblandos zonoje, kur nei gyvenama,

nei mirštama. Tiesiog egzistuojama. Vos atsikraustęs – negi tikrai vos prieš penkis mėnesius? – Maknilas jautėsi svetimas. Žvelgiantis iš šalies. Stebėtojas. Jam čia ne vieta ir jis čia neliks. Bet turbūt visi kadaise to tikėjosi. Ir dabar, kaip ir jie, jisai nematė išeities. Žvelgė nebe iš šalies, o iš vidaus.

Pasirinko šią vietą vildamasis, kad galės atsivesti Šoną. Čia nebuvo lūšnynų ir tebetvyrojo blėstanti elegancija. Kelias vedė į Haiberio parką, kur jie su Šonu būtų galėję paspardyti kamuolį, pavadžioti šunį – jei būtų turėję. Kai kurie gatvių pavadinimai priminė namus: Aberdynas, Kelvinas, Sifortas, Fergusas. Pažįstami seniai paliktos Škotijos atbalsiai ramino. Prie pat Haiberio posūkio – baseinas. Šeimnininko žodžiais, kadaise jis buvo atviras, tačiau lepesnė karta pastatydino aplinkui sienas ir uždengė stogą. Čia jie su Šonu irgi būtų galėję – kaip ten sakoma – šauniai praleisti laiką. Maknilas įsivaizdavo gausią sezoną abonementus ir abu eisią į „Emirates“ stadioną žiūrėti, kaip žaidžia „Gunners“*.

Ir vis dėlto motina neleido Šonui keliauti per visą miestą į Islingtoną. Jos žodžiais, pernelyg pavojinga. Galbūt – nepaprastajai padėčiai pasibaigus.

Maknilas pasistatė palto apykaklę. Kostiumą reikėjo lyginti, baltų marškinių apykaklės viršus kiek atspuro, tvirtai surištas kaklaraištis slėpė ištrūkusią viršutinę sagą. Užsimovęs pirštines skubiai nusileido laiptais į ankštą vestibulį pirmame aukšte. Kadaise, vos prieš mėnesį, šeimnininkas būtų iškišęs galvą pro duris pasisveikinti. Bet dabar niekas nepratarė nė žodžio. Visi pernelyg bijojo.

* Londono „Arsenal“ futbolo klubo pravardė.

III

Uždaręs duris išgirdo, kaip namo viršutiniame aukšte suskambėjo telefonas. Nebenorėdamas daugiau kalbėti su Leinu, greitai ištraukė iš kišenės mobilųjį ir išjungė.

Automobilyje tvyrojo ledinis šaltis. Šalnos nebuvo, bet priekinis stiklas aprasojo. Įjungęs valytuvus pasuko Kalabrijos keliu. Radijas grojo populiariausių praėjusių metų dainų rinkinį – per pastaruosius du mėnesius niekas neišleido nieko naujo. Daina keitė dainą ir Maknilas džiaugėsi, kad nebeliko plepių, besmegenių laidų vedėjų, užpildydavusių ankstyvo ryto eterį. Pasigedo tik pusės aštuntos žinių laidos.

Kaip visada, kelią į miestą nulėmė kariuomenės kontrolės punktai. Kai kurie rajonai net ir jam buvo neprieinami: tam tikroms demarkacijos linijoms kirsti reikėjo specialaus leidimo. Pavažiavęs pietų kryptimi iki Pentonvilio, Pentonvilio keliu pasuko į vakarus, į Justono kelią. Buvo beveik be ketvirčio aštuonios, ore tvyrojo pilka šviesa, prasiskverbusi pro alavinius debesis, kone kliudančius tolimų dangoraižių viršūnes. Aname gyvenime taksi, autobusai ir į miestą plūstantys automobiliai būtų užkimšę miesto arterijas kaip cholesterolis. Maknilas vis dar negalėjo priprasti prie tuščių gatvių. Ankstyvas rytas buvo šaltas ir tylus. Jis aplenkė vienišą karinį automobilį. Pro slepiamosios spalvos dangalą besidairantys kareiviai su dujokaukėmis ir apsauginiais akiniais priminė beveidžius smogikus iš „Žvaigždžių karų“. Prie krūtinės jie glaudė šautuvus – juos tekdavo labai dažnai panaudoti.

Dienomis ribotą lengvųjų automobilių ir sunkvežimių, turinčių reikiamą leidimą judėti tam tikrais rajonais, srautą prižiūrėjo

kameros ir palydovai. Griežčiausiai tikrintas miesto centras, čia daugiausia ir plėšikauta. Pasitelkusi senąją transporto apmokestinimo sistemą Vyriausybė stebėjo ir kontroliavo visus po teritoriją judančius automobilius. Maknilas riedėjo palei šiaurinę rajono dalį, pravažiavęs pro tuščią Justono stotį Totnamo Rūmų keliu pasuko į pietus: čia užfiksuotą jo numerį kamera nusiuntė tiesiai į pagrindinį kompiuterį. Be leidimo Maknilą būtų sustabdę per kelias minutes.

Miesto krautuvų gatvės priminė kovos lauką. Dar neišdaužtos parduotuvų vitrinos užkaltos lentomis. Kelkraščiuose rūko apdegusių vogtų automobilių griaučiai, nuniokotose gatvėse stirksojo andai civilizuotos visuomenės nuolaužos ir griuvėsiai. Dar vienos smurto nakties pėdsakai. Iš „Dominion“ teatro priešais Totnamo Rūmų metro stotį teliko pajuodęs, sudegęs kiautas. Kaskart lyjant ore vis dar stovėjo degėsių kvapas – paskutinis čia suvaidintas spektaklis buvo „Komivojažieriaus mirtis“. „McDonald’s“ Oksfordo gatvėje irgi buvo nusiaubtas. Mėsainius perkepino liepsnos. Į „Harmony“ sekso reikmenų parduotuvę laužtasi tiek kartu, kad savininkai nebesivargino jos užkalti: pusnuogė į juodą odą įsispraudusi gražuolė gundomai šypsojosi pro šalį važiuojančiam Maknilui.

Toliau į pietus Šventojo Martyno teatre daugiau neberodė rekordinių „Pelėkautų“* – sudaužyti neoniniai žibintai nuplėšti nuo sienų, pastatas tamsus ir apleistas.

Jį sustabdė Kembridžo aikštės kariuomenės kontrolės punkte. Jau turėjo prie to priprasti, bet visada jautėsi nesmagiai, kai kelio-lika savitaisių šautuvų būdavo nutaikoma į galvą. Paniuręs kareivis

* Agathos Christie pjesė, pirmąkart pastatyta Londono Vestende 1952 metais ir sėkmingai rodoma iki šiol.

piktai žvelgė pro kaukę ir laikydamasis atstumo lateksine pirštine apmauta ranka paėmė dokumentus. Gražino greitai, nekantraudamas atsikratyti, tarsi jie būtų užkrėsti – tai buvo įmanoma.

Toliau Maknilas važiavo Čaringo Kryžkelės keliu per Trafalgaro aikštę ir Vaitholo gatvę. Čia buvo gyviau, valstybės tarnyba vis dar šiaip taip veikė, Vyriausybė stengėsi susidoroti su visuomenės griūtimi. Vyrai ir moterys su kaukėmis išeidavo iš valdžios koridorių ir žengdavo vidun, lydimi tokios pat niūrios nevilties, kokia buvo apėmusi daugumą sostinės gyventojų.

Artėdamas prie upės išvydo juodus dūmus, rūkstančius į tamsų ryto dangų iš keturių senosios Batersio elektrinės kaminų. Sunku įsivaizduoti stipresnį žmogaus, susidūrusio su negailestinga gamta, bejėgiškumo simbolį. Kiek šiandien mirusiųjų? Penki šimtai tūkstančių? Šeši šimtai? Daugiau? Vis tiek šiais skaičiais niekas netikėjo – jų buvo neįmanoma patikrinti. Tačiau net Vyriausybės viešai pateikiamus duomenis buvo sunku suvokti.

Aštuntos valandos naujienos paskelbė visą naktį kartotą žinią. Tik sukrėstas Maknilas išgirdo ją pirmąkart. Netrukus po vidurnakčio Šventojų Tomo ligininės gydytojai pranešė apie ministro pirmi-ninko mirtį. Du jo vaikai jau buvo mirę, žmona sunkiai tebesirgo. Visi žinojo, kad jo būklė sunki. Jei galingiausias šalies žmogus taip lengvai tapo mirties grobiu, ko gali tikėtis likusieji?

Diktorius pakiliu balsu pasakojo apie numatomą premjero pavaduotojo ir izdo kanclerio kovą dėl įtakos partijai. Daugiau galimybių turėjo Maknilui niekada nepatikęs pasipūtęs avinas premjero pavaduotojas, bent laikinai savaime perimantis premjero pareigas. Kaip tokiomis aplinkybėmis kas nors to galėtų trokšti? Ko gero, kai kurie žmonės neatspiria valdžios žavesiui. Maknilas laikė

Dauningo gatvės vienuoliktojo namo* šeimininką kur kas apdairesniu, protingesniu ir sąžiningesniu žmogumi ir širdyje vylėsi, kad kancleris laimės kovą dėl valdžios.

Pervažiavęs Vestminsterio tiltą ir aplenkęs dar vieną kariuomenės kontrolės punktą, vakaruose išvydo pietiniame Temzės krante stūksančią vienuolikos aukštų Šventojo Tomo ligoninę. Kažkur ten, už betono ir stiklo fasado, gulėjo negyvas kadaise šalį valdęs žmogus. Šaltas ir bejėgis, užkrėstas savo paties vaikų. Negana to, penktadienį, šeštadienį ir sekmadienį trys likę senieji ligoninės sparnai buvo prikimšti dar sunkesnių ligonių. Jei per žaibo karą vokiečiai nebūtų sugriovę dar keturių šoninių pastato dalių, gal nereikėtų parke skersai kelio skubiai statyti ligoninės pritrūkusiems vietų.

* Dauningo gatvė 11 – oficiali Didžiosios Britanijos izdo kanclerio rezidencija.

ANTRAS SKYRIUS

I

Įsitikinęs, kad nekliudys nė vienam iš keturių šiuo maršrutu važiuojančių autobusų, Maknilas pasistatė „Ford Focus“ Lambeto Rūmų gatvės stotelėje priešais Avarių ir skubiosios pagalbos skyrių.

Arkivyskupo parko vartai ir turėklai buvo išversti, kad galėtų patekti rangovų atgabenta sunkioji technika. Jis pastebėjo nežymėtus kriminalinės policijos furgonus, nors pėsčiomis būtų buvę greičiau: Teismo medicinos tarnybos laboratorija buvo vos už kelių žingsnių siauru taku pietiniame parko gale.

Uždarius sostinę kriminalistikos tarnybai teko sutelkti visus išteklius vienoje pagrindinėje įstaigoje, ir buvusi Londono policijos Teismo medicinos tarnybos laboratorija Lambeto gatvėje tapo daugelio policijai reikalingų medicinos bei mokslinių tyrimų paslaugų centru. Šią akimirką jos pareigūnai stovėjo laukdami Maknilo.

Jis apžvelgė parko griuvėsius; kadaise čia buvo žalumos salelė stiklo ir betono jūroje, dabar tarp suniokotų jos liekanų stirksėjo

milžiniškos mašinos. Šimtai darbininkų ryškiais oranžiniais kostiumais stoviniavo būreliais rūkydami ir šnekučiuodamiesi. Grupė žmonių baltais apsauginiais kostiumais ir kaukėmis spietėsi aplink duobę žemėje, kurią jau turėjo užpildyti betonas. Ūkanotoje ankstyvo ryto šviesoje jie priminė vaiduoklius. Maknilą pasitiko pro purvynus atmaknojęs vyras, vilkintis kostiumą, smėlio spalvos vilnos palta žemiau kelių, užsidėjęs baltą šalną kaip ir Maknilas, jis dėvėjo įprastą baltą medvilnės kaukę, bet sustojo gana toli.

– Detektyvas inspektorius Maknilas?

Laikydamasis atstu tas įtariai žvilgtelėjo.

– Taip. O jūs?

– Derekas Džeimsas iš premjero pavaduotojo kanceliarijos. Tikiuosi, neprieštarausite, jei nespausiu rankos.

– Ko jums reikia? – Maknilas visada eidavo tiesiai prie reikalo.

– Man reikia, kad šitoje statybvietėje vėl būtų dirbama, – nekantriai tarė Džeimsas.

– Tad kuo greičiau liausimės apie tai kalbėję, tuo greičiau baigsiu savo darbą ir nebetrukdysiu jums, – aplenkdamas jį Maknilas priėjo prie vaiduoklių sambūrio.

Vis dar saugodamasis neapsitaškyti batų purvu, Džeimsas nužingsniavo įkandin.

– Man regis, jūs nesuprantate, pone Maknilai. Šis darbas atliekamas pagal nepaprastąjį Parlamento nutarimą. Įdedama milijonai svarų, grafikas griežtas. Gaišatis gali kainuoti gyvybių.

– Žmogus mirė, pone Džeimsai.

– Vadinasi, nebegalime jam padėti. Bet galime pagelbėti kitiems.

Sustojęs kaip įkastas Maknilas atsigrėžė į Vyriausybės atstovą; tas iššyk atšlijo, tarsi išsigandęs, kad Maknilas kvėptelės jam į veidą.

– Paklauskite. Kiekvienas šios šalies pilietis, gyvas ar miręs, nusipelnė teisingumo. Toks mano darbas – pasiekti, kad jis būtų įgyvendintas. Kai baigsiu, galėsite imtis savojo. O iki tol nesimaišykite man po ranka.

Jis vėl nusigręžė ir per purvyną nuklampojo prie vyrų apsauginiais kostiumais.

– Ką čia turite?

– Krepšį kaulų, Džekai, – atsakė kažkas kaukės prislopintu balsu. – Kasti pradėjo tik vakar. Turbūt kažkas išmetė jį naktį.

Jis apžvelgė šimtus iš tolo juos stebinčių veidų.

– Ir visi šitie vyrukai nori, kad mes kuo greičiau iš čia išsinešdintume.

– Viskam savas laikas.

Kitas vyras apsauginiu kostiumu padavė Maknilui porą plastikinių antbačių.

– Štai, bičiuli, verčiau apsiauk.

Užsitraukęs antbačius Maknilas žvilgtelėjo į duobę. Dugne kažkas tupėjo.

– Kas ten, apačioje?

– Tavo senas draugas.

Maknilas atsiduso.

– Po velnių, – sumurmėjo po nosimi. – Tomas Benetas!

Kriminalistas nusišypsojo pro veik visą veidą dengiančią kaukę.

– Padėk man nusileisti, – užsitempęs lateksines pirštines Maknilas ištiesė ranką.

Sportinis krepšys su PUMA logotipu ant šono buvo brangus. Pirštinėmis rankomis Tomas laikė jį atsegtą ir pakėlė akis į šalia nušokusį Maknilą.

– Pernelyg nesiartink prie manęs, – tarė. – Niekada nežinai, kuo gali apsikrėsti.